

BAHASA INTERAKSI DAN HUBUNGAN ANTARA ETNIK DALAM KALANGAN MURID DI BILIK DARJAH

Suresh Kumar N Vellymalay
suresh@usm.my

Pusat Pengajian Pendidikan Jarak Jauh
Universiti Sains Malaysia

ABSTRACT

This study explores the effectiveness of language in strengthening inter-ethnic relationships amongst pupils of different ethnic groups in classrooms. The sample consists of 1000 pupils selected from ten secondary schools in Kedah and Perak. A structured interview in the form of a questionnaire was used to gather data from the pupils studied. Crosstab statistics was used to explain the ethnic backgrounds of the respondents and the effectiveness of language used in strengthening pupils' inter-ethnic interactions in classrooms. The findings show that native language is the main communicative language among pupils in classrooms. It strengthens intra-ethnic interactions but restrains inter-ethnic interactions. In addition, lack of fluency in the Malay language affects interaction patterns amongst pupils of different ethnic groups in classrooms.

Keywords: Native language, Malay language, interaction, pupil, ethnicity, school

PENGENALAN

Pendidikan merupakan elemen yang penting dalam mencapai perpaduan kaum. Ia telah lama dianggap sebagai unsur yang penting dalam proses menyatupadukan rakyat yang terdiri daripada berbilang kaum (Mohd Rizal dan Thay Cheow Yin, 2012). Selepas kemerdekaan Tanah Melayu, kerajaan telah menumpukan perhatian yang tinggi dalam usaha membasmi kemiskinan dan menyatukan penduduk Tanah Melayu yang hidup terpisah antara satu sama lain. Pandangan kerajaan lebih terarah kepada usaha mengukuhkan pendidikan negara demi membentuk perpaduan kaum (Mior Khairul Azrin, 2001).

Dasar pendidikan yang digubal selepas kemerdekaan tanah air pada tahun 1957 memberi keutamaan kepada soal perpaduan kaum di negara ini (Mior Khairul Azrin, 2001). Keutamaan yang diberikan pada soal perpaduan dan hubungan etnik dapat dilihat dengan jelas sekali melalui cadangan dasar pelajaran 1956 dalam Penyata Razak yang menyatakan bahawa:

“Tujuan dasar pelajaran di-dalam negeri ini ialah bermaksud hendak menyatukan budak² daripada semua bangsa di-dalam negeri ini dengan memakai satu peratoran pelajaran yang meliputi semua bangsa dengan menggunakan menggunakan bahasa kebangsaan sa-bagai bahasa pengantar yang besar, walau pun perkara ini tidak dapat di-laksanakan dengan serta-merta melainkan hendak-lah di-perbuat dengan beransor² (Penyata Jawatan-kuasa Pelajaran 1956, Perenggan 12).”

Dalam usaha membentuk perpaduan dalam kalangan rakyat yang terdiri daripada pelbagai etnik, bahasa dan budaya etnik dilihat sebagai teraju pembinaan negara bangsa. Dalam hal ini, usaha dasar pelajaran yang memberikan kepentingan kepada bahasa jelas menunjukkan keutamaan yang diberikan kepada soal perpaduan dan hubungan etnik. Hal ini penting demi membina negara yang harmoni dan makmur. Dalam hal ini, Penyata Razak menyebut:

“Sa-bagaimana yang di-maksudkan, kami berpandu kepada maksud hendak menjadikan bahasa Melayu itu sebagai bahasa kebangsaan di-dalam negeri ini dengan tiada merosakkan atau menyekat

akan bahasa dan kebudayaan orang² bangsa lain yang diam di-dalam negeri ini (Penyata Jawatan-kuasa Pelajaran 1956, Perenggan 10).”

Laporan Razak 1956 dan kemudiannya Laporan Rahman Talib 1960 menjadi asas kepada usaha mengukuhkan sistem pendidikan kebangsaan (Mior Khairul Azrin, 2001). Akta Pendidikan 1961 yang lahir daripada Laporan Razak 1956 dan Laporan Rahman Talib 1960 menggariskan tiga elemen utama dalam mengukuhkan perpaduan melalui pendidikan iaitu sistem persekolahan seragam, penggunaan bahasa Kebangsaan sebagai bahasa pengantar selain keseragaman kurikulum dan peperiksaan (Mohamad Rodzi Abdul Razak, 2009). Malah, pada hari ini Dasar Pendidikan Kebangsaan yang digubal turut memberikan kepentingan ke atas pemupukan perpaduan melalui bahasa dan sistem pendidikan kebangsaan (Wan Norhasniah, 2011). Namun demikian, adakah perpaduan melalui bahasa mencapai matlamat sebenar yang diinginkan oleh negara?

PENYATAAN MASALAH

Berdasarkan susur-galur sejarah Malaysia, usaha kerajaan untuk menyatupadukan rakyat Malaysia melalui pengukuhan pendidikan ternyata jelas sekali. Bermula Laporan Razak 1956 sehinggalah Pelan Induk Pembangunan Pendidikan 2006-2010 dan Pelan Strategik Interim Kementerian Pelajaran Malaysia 2010-2020, keutamaan dalam pendidikan terus diberikan kepada soal perpaduan untuk diterapkan ke dalam diri murid (Pelan Strategik Interim KPM 2010-2020, 2012). Dalam Pelan Induk Pembangunan Pendidikan 2006-2010, aspirasi ‘Membina Negara Bangsa’ dikembangkan melalui usaha memperkasa Bahasa Kebangsaan. Malah, bagi mengukuh modal insan negara maka Dasar Memartabatkan Bahasa Malaysia Memperkukuh Bahasa Inggeris (MBMMBI) dirancang bertujuan memperkukuh daya saing negara melalui usaha memartabatkan bahasa Melayu sebagai bahasa rasmi dan memantapkan penguasaan bahasa Inggeris (Pelan Strategik Interim KPM 2010-2020, 2012). Namun demikian, segala usaha kerajaan bergantung kepada peranan dan kredibiliti sekolah dalam merealisasikan aspirasi ini.

Dalam hal ini, sekolah bukan sahaja bertindak sebagai satu institusi yang mengalirkan ilmu kepada generasi muda tetapi sekolah juga berperanan sebagai platform yang sangat tinggi nilainya dalam menyalurkan wadah pembentukan hubungan etnik dalam kalangan murid yang bakal menjadi tulang belakang negara pada masa hadapan. Dalam aspek ini, bahasa merupakan elemen yang penting dalam merangsang, memperkukuhkan dan memperkasa pembentukan hubungan merentasi etnik dalam kalangan murid di sekolah. Bahasa juga merupakan elemen yang penting bagi murid untuk membentuk kesepaduan dalam kepelbagaian yang terdapat di persekitaran bilik darjah dan menghayati keunikan yang terkandung di dalamnya. Akan tetapi, dalam konteks Malaysia, kehadiran murid pelbagai etnik di persekitaran sekolah telah mendorong penggunaan dua bentuk bahasa yang tidak dapat dielakkan sama sekali dalam kalangan murid di bilik darjah. Pertama adalah penggunaan bahasa ibunda oleh etnik masing-masing dan kedua adalah penggunaan Bahasa Melayu (Bahasa Malaysia) yang bertindak sebagai bahasa pengantar, bahasa kebangsaan dan bahasa perpaduan.

Dalam hal ini, peranan sekolah amat penting dalam mengadunkan murid pelbagai etnik daripada latar belakang bahasa yang berbeza bagi mencapai integrasi etnik yang sempurna dan bersifat menyeluruh di persekitaran bilik darjah. Walau bagaimanapun, kejayaan atau kegagalan proses pembentukan hubungan merentasi etnik di bilik darjah bergantung kepada interaksi yang terbentuk dalam kalangan murid. Interaksi ini pula amat bergantung kepada jenis bahasa yang dipertuturkan oleh murid di ruang bilik darjah. Oleh itu, penggunaan bahasa yang berbeza oleh murid di persekitaran bilik darjah akan memberi kesan ke atas interaksi dan pembentukan persahabatan merentasi etnik dalam kalangan murid.

Oleh itu, kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti penggunaan bahasa komunikasi dan keselesaan pergaulan dalam kalangan murid merentasi etnik di persekitaran bilik darjah. Kajian ini juga bertujuan untuk mengenal pasti sama ada perbezaan bahasa ibunda menjejaskan pembentukan hubungan etnik dalam kalangan murid di persekitaran bilik darjah. Tambahan lagi, kajian ini juga ingin melihat keberkesanan penggunaan bahasa Melayu oleh murid dalam memupuk interaksi merentasi etnik di persekitaran bilik darjah.

SOALAN KAJIAN

1. Apakah perkaitan antara jenis bahasa dan pembentukan interaksi dalam kalangan murid di bilik darjah?
2. Adakah perbezaan bahasa ibunda dalam kalangan murid menjejaskan pola interaksi merentasi etnik di bilik darjah?
3. Sejauhmanakah keberkesanan bahasa Melayu dalam memupuk interaksi merentasi etnik dalam kalangan murid di persekitaran bilik darjah?

KAJIAN LEPAS

Memang tidak dapat dinafikan bahawa terdapat banyak kajian yang dilakukan di Barat memberikan perhatian yang tinggi ke atas isu hubungan etnik dalam kalangan murid sekolah. Kajian-kajian ini menemukan dapatan daripada pelbagai perspektif yang berbeza seperti hubungan antara etnik dengan persahabatan (Aboud, et al., 2003; Baerveldt, et al., 2004; Clotfelter, 2002; Dubois dan Hirsch, 1990; Ghuman, 1997; Hallinan dan Williams, 1987; Hallinan dan Williams, 1989; Hallinan dan Teixeira, 1987a; Hallinan dan Teixeira, 1987b; Hansell, 1984; Johnson, M.K., Crosnoe, R. & Elder Jr., G.H., 2001; Joyner, K., & Kao, G. 2000; Kandel, 1978; Kubitschek dan Hallinan, 1998; Moody, J., 2001; Schneider, et al., 2007), hubungan guru-murid (Hamre, B. K. dan Pianta, R. C., 2001; Wentzel, 2002 ; Gallagher, et. al., 2013; Meehan, et al., 2003; Murray, et al., 2008) dan gender (Hallinan dan Williams, 1989; Shrum, et al., 1988; Smith dan Schneider, 2000). Kajian melibatkan hubungan etnik juga diperluaskan kepada isu konflik (Van Houtte dan Stevens, 2009), tingkah laku anti-sosial (Birch & Ladd, 1998), diskriminasi (Caldwell, et al., 2004; Phinney, et al., 1998; Romero dan Roberts, 2003; Stone dan Han, 2005) dan prejudis (Aboud dan Doyle, 1996; Cameron, et al., 2001; Molina dan Wittig, 2006; Pica-Smith, 2009) dalam kalangan murid di persekitaran sekolah.

Kebelakangan ini, banyak kajian yang dilakukan tentang hubungan antara etnik dalam kalangan murid di sekolah menjurus kepada pola interaksi dan persahabatan dalam kalangan murid. Hasil kajian membuktikan bahawa interaksi dan persahabatan dalam kalangan murid di sekolah lebih memusat kepada kelompok etnik yang sama berbanding merentasi etnik. Misalnya, kajian Kandel (1978), Tuma dan Hallinan (1979) dan Hallinan dan Williams (1987) yang melibatkan hubungan etnik di sekolah mendapati bahawa murid lebih banyak membentuk persahabatan dengan rakan daripada bangsa yang sama. Begitu juga dengan kajian Aboud, et al. (2003), Dubois dan Hirsch (1990), Hansell (1984) dan Schneider, et al. (2007) yang mendapati ikatan persahabatan murid lebih menyokong persahabatan dalam kelompok etnik yang sama. Hal ini mampu membawa kepada segregasi antara murid di sekolah. Misalnya, kajian Shrum, et al. (1988) mendapati bahawa segregasi kaum dalam kalangan murid adalah minimum di sekolah rendah dan meningkat apabila murid berada sekolah menengah. Selain itu, kajian Hallinan dan Teixeira (1987a) dan kajian Hallinan dan Teixeira (1987b) pula mendapati bahawa murid yang lebih dewasa di peringkat persekolahan lebih cenderung membentuk persahabatan daripada kelompok etnik yang sama berbanding murid yang mempunyai tingkat usia yang rendah. Pembentukan persahabatan dalam kelompok etnik yang sama di persekitaran sekolah memaparkan satu bentuk pengasingan dalam kalangan murid berdasarkan latar belakang etnik murid.

Begitu juga dengan kajian-kajian yang dilakukan di Malaysia; yang turut memaparkan pola dapatan yang sama. Misalnya, kajian Najeemah Mohd Yusof (2006) mendapati bahawa murid lebih gemar membentuk persahabatan mengikut etnik berbanding merentasi etnik. Kajian Najeemah Mohd Yusof mendapati murid daripada satu-satu etnik kerap belajar dan berbincang dalam kumpulan etnik yang sama malah lebih gemar mendapatkan bantuan daripada rakan seetnik berbanding merentasi etnik. Kajian Yasmin Ahmad dan Najeemah Mohd Yusof (2012) membuktikan bahawa jarak sosial dalam kalangan murid adalah tinggi dan murid tidak cenderung melibatkan diri dalam aktiviti seharian

dengan murid merentasi etnik. Dalam hal ini, dapat dikatakan bahawa sempadan etnik dalam kalangan murid di sekolah masih menebal.

Namun, perkara yang penting untuk dianalisis di sini adalah faktor yang membawa kepada pola interaksi dan persahabatan mengikut etnik di dalam kalangan murid. Dalam aspek ini, bahasa merupakan salah satu faktor yang penting dikaji memandangkan bahasa bertindak sebagai pemangkin kepada pola interaksi dan persahabatan dalam kalangan murid di sekolah. Walau bagaimanapun, kajian terhadap penggunaan bahasa dan kesan ke atas interaksi dan persahabatan dalam kalangan murid tidak banyak dilakukan. Antara kajian yang memberi penekanan terhadap aspek ini adalah kajian Najeemah Mohd Yusof (2010) tentang interaksi sosial di sekolah menengah di Malaysia. Hasil kajian ini mendapati bahawa penggunaan bahasa Melayu tidak luas di bilik darjah dan situasi menghalang interaksi antara kumpulan murid merentasi etnik. Selain itu, hasil kajian Najeemah Mohd Yusof (2010) ini juga mendapati bahawa sempadan etnik dalam kalangan murid yang berasal dari Sekolah Jenis Kebangsaan adalah tinggi. Malah, sempadan etnik dalam kalangan murid didapati meningkat selaras peningkatan tahun pengajian murid. Oleh itu, pembentukan pola persahabatan dalam lingkungan seetnik lebih mengutamakan penggunaan bahasa ibunda dan menjejaskan penggunaan bahasa Melayu dalam kalangan murid.

METODOLOGI

Reka bentuk kajian

Kajian ini merupakan kajian kuantitatif. Soal selidik digunakan untuk mendapatkan maklumat melalui temu bual berstruktur dengan murid berkaitan latar belakang dan penggunaan bahasa dalam interaksi di persekitaran bilik darjah.

Sampel kajian

Kajian ini dilakukan di sepuluh buah sekolah menengah iaitu lima buah sekolah dari negeri negeri Perak dan lima buah sekolah lagi dari Kedah. Pemilihan sekolah ini adalah berdasarkan maklumat daripada pihak Jabatan Pelajaran Negeri masing-masing tentang sekolah yang menduduki tahap teratas dalam salah laku disiplin berkaitan pergeseran murid pelbagai kaum. Jumlah sampel bagi kajian ini adalah seramai 1000 murid. Sebanyak 100 orang murid dipilih daripada setiap sekolah. Daripada jumlah ini, 30 murid adalah daripada Tingkatan 1, 30 murid daripada Tingkatan 2 dan 40 murid lagi daripada Tingkatan 4. Murid daripada Tingkatan 3 dan Tingkatan 5 tidak dipilih kerana peraturan telah ditetapkan oleh Kementerian Pendidikan Malaysia agar kajian tidak dijalankan ke atas murid yang bakal menduduki peperiksaan *Penilaian Menengah Rendah* dan *Sijil Pelajaran Malaysia*. Kaedah persampelan rawak mudah digunakan untuk mendapatkan bilangan sampel tersebut daripada setiap tingkatan.

Instrumen kajian

Soal selidik digunakan untuk mendapatkan maklumat daripada murid. Bahagian '*Latar belakang murid*' dalam soal selidik terdiri daripada soalan-soalan tertutup (*close-ended*) berkaitan negeri tempat bersekolah, jenis sekolah, tingkatan, jantina, umur, etnik, agama dan tempat tinggal. Bahagian '*Bahasa perhubungan*' pula terdiri daripada soalan-soalan yang mengukur keberkesanan bahasa perhubungan yang digunakan oleh murid dalam interaksi di bilik darjah. Bahagian ini dibahagikan kepada tiga komponen iaitu '*Keselesaian interaksi*', '*Penggunaan bahasa ibunda*' dan '*Penggunaan Bahasa Melayu*'. Komponen '*Keselesaian interaksi*' terdiri daripada soalan yang mengukur keselesaian interaksi dalam kalangan murid pelbagai etnik di bilik darjah yang merujuk kepada '*Dengan siapakah anda rasa selesa untuk bergaul*'. Komponen '*Penggunaan bahasa ibunda*' terdiri daripada soalan seperti '*Apakah bahasa yang paling banyak anda gunakan ketika berinteraksi anda dengan murid lain di bilik darjah*?' dan '*Adakah perbezaan bahasa ibunda menghalang interaksi anda dengan murid lain di bilik darjah*?'. Soalan pertama adalah berbentuk soalan tertutup

(*close-ended*) yang mempunyai tiga pilihan jawapan iaitu (1) Bahasa Melayu, (2) Bahasa Cina, (3) Bahasa Tamil. Responden kajian diminta untuk memilih satu jawapan yang paling sesuai dengan interaksi mereka. Soalan kedua juga adalah berbentuk soalan tertutup (*close-ended*) yang mempunyai dua pilihan jawapan iaitu (1) Ya dan (2) Tidak. Berdasarkan jawapan yang dipilih, responden kajian diminta untuk memberikan alasan atas pemilihan jawapan tersebut. Komponen '*Penggunaan Bahasa Melayu*' pula terdiri daripada soalan '*Adakah kekurangan kefasihan Bahasa Melayu dalam kalangan murid menghalang interaksi merentasi etnik di bilik darjah?*' Soalan ini adalah berbentuk soalan tertutup (*close-ended*) yang mempunyai dua pilihan jawapan iaitu (1) Ya dan (2) Tidak. Berdasarkan jawapan yang dipilih, responden kajian diminta untuk memberikan alasan atas pemilihan jawapan tersebut.

Analisis data

Data yang diperoleh daripada murid dianalisis menggunakan perisian *Statistical Package of Social Science (SPSS)*. Statistik frekuensi dan peratusan selain statistik jadual silang digunakan untuk menerangkan dapatan kajian.

DAPATAN KAJIAN

Jadual 1 menunjukkan latar belakang murid yang dikaji. Berdasarkan Jadual 1, sebanyak 1000 orang murid dipilih sebagai responden kajian dari negeri Kedah dan Perak. Daripada jumlah tersebut, 30 peratus murid adalah daripada Tingkatan 1, Tingkatan 2 (30%) manakala Tingkatan 4 (40%). Dari segi jantina, 54.6% murid yang dikaji adalah lelaki. Didapati bahawa sebanyak 70% murid yang dikaji berasal dari sekolah luar bandar.

Jadual 1:

Latar belakang murid

Latar belakang		Bilangan	Peratus
Negeri	Perak	500	50.0
	Kedah	500	50.0
Jenis sekolah	Bandar	300	30.0
	Luar Bandar	700	70.0
Tingkatan	Ting 1	300	30.0
	Ting 2	300	30.0
	Ting 4	400	40.0
Jantina	Lelaki	546	54.6
	Perempuan	454	45.4
Umur	13 thn	292	29.2
	14 thn	270	27.0
	15 thn	26	2.6
	16 thn	344	34.4
	17 thn	68	6.8
Etnik	Melayu	547	54.7
	Cina	244	24.4
	India	209	20.9
Agama	Islam	547	54.7
	Buddha	233	23.3
	Hindu	197	19.7
	Kristian	18	1.8
	Lain-lain	5	0.5
Tempat tinggal	Bandar	375	37.5
	Luar bandar	625	62.5

n=1000

Jadual 1 juga didapati bahawa 56.2% murid berumur 13 hingga 14 tahun manakala 34.4% murid berumur 16 tahun. Hanya 6.8% dan 2.6% murid berumur 15 tahun dan 17 tahun masing-masing dan mereka berada pada Tingkatan 2 dan Tingkatan 4 masing-masing kerana telah melalui tahap peralihan sebelum memasuki Tingkatan 1. Dari segi pecahan murid mengikut etnik, didapati bahawa sebanyak 54.7% murid adalah daripada etnik Melayu, 24.4% etnik Cina manakala 20.9% murid etnik India. Tambahan lagi, dari segi agama pula didapati sebanyak 54.7% murid yang dikaji beragama Islam, 23.3% beragama Buddha, 19.7% murid beragama Hindu dan 2.3% murid beragama Kristian dan lain-lain. Didapati majoriti murid (62.5%) yang dikaji berasal dari luar bandar.

Jadual 2:

Keselesaan untuk bergaul dalam kalangan murid di bilik darjah.

Bangsa	Keselesaan untuk bergaul				Jumlah
	Melayu	Cina	India	Melayu, Cina dan India	
Melayu	53.5	0.5	0.7	0.0	54.7
Cina	5.2	13.8	5.4	0.0	24.4
India	1.1	3.2	16.3	0.3	20.9
Jumlah	59.8	17.5	22.4	0.3	100.0

n=1000

Jadual 2 menunjukkan pola interaksi dalam kalangan murid pelbagai etnik di bilik darjah yang merujuk kepada '*Keselesaan untuk bergaul*'. Data pada jadual tersebut diperoleh daripada 54.7% murid yang beretnik Melayu, 24.4% etnik Cina dan 20.9% etnik India yang telah dipilih sebagai responden kajian. Hasil kajian mendapati bahawa sebanyak 53.5% murid Melayu, 13.8% murid Cina dan 16.3% murid India berasa lebih selesa untuk bergaul dengan rakan daripada etnik yang sama berbanding merentasi etnik.

Secara kesimpulannya, didapati bahawa persekitaran bilik darjah memperlihatkan kehadiran murid daripada pelbagai etnik. Kepelbagaian ini sememangnya memberi peluang dan pilihan kepada murid untuk berinteraksi dan membentuk persahabatan merentasi etnik. Namun demikian, majoriti murid yang dikaji memperlihatkan pola interaksi dalam lingkungan etnik yang sama berbanding merentasi etnik.

Penggunaan bahasa ibunda dan hubungan antara etnik

Jadual 3 menunjukkan bahasa yang paling banyak digunakan oleh murid ketika berinteraksi dengan rakan di persekitaran bilik darjah. Berdasarkan Jadual 3, sebanyak 47.8% murid Melayu dan 11.9% murid Cina mengatakan bahawa mereka banyak menggunakan bahasa ibunda masing-masing ketika berinteraksi dengan rakan di bilik darjah. Sebanyak 7.0% murid India menyatakan bahawa mereka lebih banyak menggunakan bahasa Melayu ketika berinteraksi dengan rakan di bilik darjah dan 5.9% murid yang lain menggunakan bahasa ibunda iaitu bahasa Tamil ketika berinteraksi dengan rakan di bilik darjah.

Jadual 3:

Bahasa yang paling banyak digunakan oleh murid ketika berinteraksi dengan rakan di bilik darjah

Bangsa	Bahasa interaksi						Jumlah
	Melayu	Cina	Tamil	Melayu dan Cina	Melayu dan Tamil	Melayu, Cina dan Tamil	
Melayu	47.8	6.1	0.3	0.0	0.2	0.3	54.7
Cina	7.2	11.9	0.5	3.2	1.1	0.5	24.4
India	7.0	2.9	5.9	0.0	3.6	1.5	20.9

Jumlah	62.0	20.9	6.7	3.2	4.9	2.3	100.0

n=1000

Jadual 4 menunjukkan perbezaan bahasa ibunda dan halangan interaksi murid merentasi etnik di bilik darjah. Berdasarkan Jadual 4, sebanyak 53.1% murid menyatakan bahawa perbezaan bahasa ibunda dalam kalangan murid menghalang interaksi merentasi etnik di persekitaran bilik darjah. Daripada jumlah tersebut, sebanyak 32.1% murid Melayu mengatakan bahawa perbezaan bahasa ibunda menghalang interaksi murid merentasi etnik di bilik darjah. Hanya 9.1% murid Cina mengatakan bahawa perbezaan bahasa ibunda menghalang interaksi murid merentasi etnik di bilik darjah.

Jadual 4:

Perbezaan bahasa ibunda dalam kalangan murid dan halangan interaksi merentasi etnik di bilik darjah.

Bangsa	Perbezaan bahasa ibunda dan halangan interaksi		Jumlah
	Ya	Tidak	
Melayu	32.1	22.6	54.7
Cina	9.1	15.3	24.4
India	11.9	9.0	20.9
Jumlah	53.1	46.9	100.0

n=1000

Bagi murid India pula, sebanyak 11.9% murid menyatakan bahawa perbezaan bahasa ibunda menghalang interaksi murid merentasi etnik di bilik darjah. Namun demikian, tidak dapat dinafikan bahawa terdapat juga murid yang mengatakan bahawa perbezaan bahasa ibunda tidak menghalang interaksi murid merentasi etnik. Berdasarkan jadual yang sama, sebanyak 46.9% murid menyatakan bahawa perbezaan bahasa ibunda dalam kalangan murid tidak menghalang interaksi merentasi etnik di persekitaran bilik darjah. Daripada jumlah tersebut, sebanyak 22.6% adalah murid Melayu, 15.3% murid Cina dan 9.0% murid India.

Jadual 4.1:

Perbezaan bahasa ibunda dan punca halangan interaksi merentasi etnik di bilik darjah.

Bangsa	Perbezaan bahasa ibunda dan punca halangan interaksi				Jumlah
	Tak fasih bahasa	Tidak yakin berkomunikasi dengan baik	Tidak selesa	Takut dimalukan	
Melayu	46.0	4.0	7.2	3.4	60.5
Cina	7.5	9.6	0.0	0.0	17.1
India	20.0	2.4	0.0	0.0	22.4
Jumlah	73.4	16.0	7.2	3.4	100.0

n=531

Data pada Jadual 4 menunjukkan bahawa sebanyak 53.1% murid (n=531) mengatakan bahawa perbezaan bahasa ibunda menghalang interaksi murid merentasi etnik di bilik darjah. Dalam hal ini, berdasarkan analisis terhadap 531 murid tersebut hasil kajian mendapati beberapa faktor yang mengakibatkan penggunaan bahasa ibunda menjejaskan interaksi murid merentasi etnik di persekitaran bilik darjah (rujuk Jadual 4.1). Bagi murid Melayu, ketidakfasihan murid bukan Melayu dalam bahasa komunikasi (46.0%) menjejaskan perhubungan mereka dengan murid daripada etnik Cina dan India. Bagi murid Cina, ketidakfasihan mereka dalam bahasa komunikasi (7.5%) dan ketidakpercayaan mereka untuk berkomunikasi dengan baik (9.6%) merupakan penghalang utama interaksi murid merentasi etnik. Bagi murid India pula, faktor kefasihan dalam bahasa komunikasi menjadi penghalang utama dalam hal ini.

Jadual 4.2:

Perbezaan bahasa ibunda dan dorongan interaksi merentasi etnik di bilik darjah.

Bangsa	Perbezaan bahasa ibunda dan dorongan interaksi		Jumlah
	Bahasa Melayu memudahkan komunikasi	Telah biasa dengan etnik lain	
Melayu	32.4	15.8	48.2
Cina	14.5	18.1	32.6
India	2.8	16.4	19.2
Jumlah	49.7	50.3	100.0

n=469

Data pada Jadual 4 menunjukkan bahawa sebanyak 46.9% murid (n=469) mengatakan bahawa perbezaan bahasa ibunda tidak menghalang interaksi murid merentasi etnik di bilik darjah. Dalam hal ini, berdasarkan analisis terhadap 469 murid tersebut hasil kajian mendapati beberapa alasan bagi mengukuhkan pernyataan bahawa perbezaan bahasa ibunda tidak menghalang interaksi murid merentasi etnik di bilik darjah (rujuk Jadual 4.2). Bagi murid Melayu, sebanyak 32.4% murid mengatakan bahawa sebagai bahasa pengantar bahasa Melayu memudahkan komunikasi dengan murid lain. Selain itu, 15.8% murid Melayu yang lain mengatakan bahawa kebiasaan berhubung dengan murid etnik lain tidak menyukarkan komunikasi merentasi etnik di sekolah. Bagi murid Cina, peranan bahasa Melayu sebagai bahasa komunikasi (14.5%) dan kebiasaan berhubung dengan etnik lain (18.1%) juga mendorong komunikasi yang baik merentasi etnik. Bagi murid India, kebiasaan berhubung dengan murid etnik lain (16.4%) lebih tinggi pengaruhnya dalam menentukan komunikasi yang berkesan merentasi etnik.

Secara keseluruhannya, analisis di atas menunjukkan bahawa terdapat halangan interaksi merentasi etnik di bilik darjah akibat perbezaan bahasa ibunda dalam kalangan murid. Dalam aspek ini, terdapat dua faktor utama yang menjejaskan interaksi ini iaitu masalah kefasihan bahasa dan ketidakpercayaan murid untuk berkomunikasi dengan baik dengan murid lain di persekitaran bilik darjah. Walau bagaimanapun, bagi sesetengah murid, kebiasaan atau pengalaman mereka berinteraksi dengan murid lain selain kedudukan Bahasa Malaysia sebagai bahasa pengantar di sekolah memudahkan interaksi dan sosialisasi murid di bilik darjah.

Penggunaan Bahasa Melayu dan hubungan antara etnik

Jadual 5 pula menunjukkan kekurangan kefasihan bahasa Melayu dan halangan interaksi murid merentasi etnik di bilik darjah. Berdasarkan Jadual 5, sebanyak 58.2% murid menyatakan bahawa kekurangan kefasihan murid dalam pertuturan Bahasa Melayu menghalang interaksi murid merentasi etnik di persekitaran bilik darjah.

Jadual 5:

Kekurangan kefasihan bahasa Melayu dalam kalangan murid dan halangan interaksi merentasi etnik di bilik darjah.

Bangsa	Kekurangan kefasihan Bahasa Melayu dan halangan interaksi		Jumlah
	Ya	Tidak	
Melayu	35.6	19.1	54.7
Cina	13.5	10.9	24.4
India	9.1	11.8	24.4
Jumlah	58.2	41.8	100.0

n=1000

Daripada jumlah tersebut, sebanyak 35.6% murid Melayu mengatakan bahawa kekurangan kefasihan berbahasa Melayu menghalang interaksi murid merentasi etnik di bilik darjah. Sebanyak 13.5% murid Cina dan 9.1% murid India turut menyatakan pandangan yang sama dalam hal ini. Namun demikian, terdapat juga sebilangan murid yang mengatakan bahawa kekurangan kefasihan dalam Bahasa Melayu tidak menghalang interaksi murid merentasi etnik di persekitaran bilik darjah. Berdasarkan jadual yang sama, sebanyak 41.8% murid menyatakan bahawa kekurangan kefasihan dalam Bahasa Melayu tidak menghalang interaksi murid merentasi etnik di persekitaran bilik darjah. Daripada jumlah tersebut, sebanyak 19.1% adalah murid Melayu, 10.9% murid Cina dan 11.8% murid India.

Jadual 5.1:

Kekurangan kefasihan Bahasa Melayu dan punca halangan interaksi merentasi etnik di bilik darjah.

Bangsa	Kekurangan kefasihan Bahasa Melayu dan punca halangan interaksi			Jumlah
	Tak yakin bercakap	Tidak selesa	Takut dimalukan	
Melayu	51.7	8.8	0.7	61.2
Cina	8.8	10.5	4.0	23.2
India	8.2	3.6	3.8	15.6
Jumlah	68.7	22.9	8.4	100.0

n=582

Data pada Jadual 5 menunjukkan bahawa sebanyak 58.2% murid (n=582) mengatakan bahawa kekurangan kefasihan dalam Bahasa Melayu menghalang interaksi murid merentasi etnik di persekitaran bilik darjah. Berdasarkan analisis terhadap 582 murid tersebut, hasil kajian mendapati beberapa faktor yang mendorong permasalahan ini (rujuk Jadual 5.1). Dalam menerangkan masalah ini (Jadual 5.1), ketidakyakinan murid Melayu untuk berkomunikasi dengan murid daripada etnik lain (51.7%) dan perasaan tidak selesa murid Melayu untuk berkomunikasi dengan murid daripada etnik lain yang kurang fasih berbahasa Melayu merupakan dua faktor utama yang menjejaskan interaksi antara murid Melayu dengan murid daripada etnik lain. Bagi murid Cina, perasaan ketidakelesaian untuk berkomunikasi dengan etnik lain (10.5%) dan ketidakyakinan mereka untuk berkomunikasi dengan baik (8.8%) dalam bahasa Melayu merupakan penghalang utama interaksi murid merentasi etnik. Manakala, bagi murid India, ketidakyakinan mereka untuk berkomunikasi dengan baik dalam bahasa Melayu dengan etnik lain (8.2%) menjadi penghalang utama dalam hal ini. Walau bagaimanapun, didapati bahawa 19.1% murid Melayu, 10.9% murid Cina dan 11.8% murid India mengatakan bahawa kekurangan kefasihan berbahasa tidak menjejaskan interaksi murid merentasi etnik di bilik darjah.

Jadual 5.2:

Kekurangan kefasihan Bahasa Melayu dan dorongan interaksi merentasi etnik di bilik darjah.

Bangsa	Kekurangan kefasihan Bahasa Melayu dan dorongan interaksi		Jumlah
	Dapat memahami perkara yang ingin disampaikan	Dapat mempelajari lebih banyak ilmu dan pengetahuan	
Melayu	33.0	12.7	45.7
Cina	12.4	13.6	26.1
India	11.5	16.7	28.2
Jumlah	56.9	43.1	100.0

n=418

Data pada Jadual 5 menunjukkan bahawa sebanyak 41.8% murid (n=418) mengatakan bahawa kekurangan dalam kefasihan Bahasa Melayu dalam kalangan murid tidak menghalang interaksi murid

merentasi etnik di bilik darjah. Dalam hal ini, berdasarkan analisis terhadap 418 murid tersebut hasil kajian mendapati beberapa alasan bagi mengukuhkan pernyataan bahawa di atas (rujuk Jadual 5.2). Bagi murid Melayu, sebanyak 33.0% murid mengatakan bahawa walaupun murid dalam bilik darjah mempunyai masalah kefasihan dalam Bahasa Melayu namun mereka masih dapat memahami perkara yang ingin disampaikan oleh murid lain. Selain itu, 12.7% murid juga mengatakan bahawa mereka masih dapat mempelajari lebih banyak ilmu dan pengetahuan daripada etnik lain. Bagi murid Cina, sebanyak 13.6% murid menyatakan bahawa kekurangan kefasihan berbahasa Melayu tidak menjadi penghalang kerana mereka masih dapat mempelajari lebih banyak ilmu dan pengetahuan daripada hubungan tersebut. Selain itu, sebanyak 12.4% murid menyatakan bahawa mereka masih dapat memahami perkara yang ingin disampaikan oleh murid lain. Bagi murid India, keutamaan diberikan kepada kewujudan peluang untuk mempelajari lebih banyak ilmu dan pengetahuan daripada etnik lain (16.7%) berbanding keupayaan dalam memahami perkara yang ingin disampaikan oleh murid lain (11.5%).

Daripada penerangan di atas, secara keseluruhannya didapati bahawa kekurangan kefasihan murid dalam bahasa Melayu menjejaskan pola interaksi merentasi etnik di bilik darjah. Kekurangan kefasihan ini melemahkan keyakinan diri murid untuk berkomunikasi dalam bahasa Melayu dan menyebabkan sesetengah murid berasa tidak selesa untuk berinteraksi. Walau bagaimanapun, bagi sesetengah murid, kekurangan kefasihan dalam bahasa Melayu ini tidak menghalang interaksi kerana murid berpendapat bahawa mereka masih dapat memahami perkara yang ingin disampaikan oleh murid lain. Malah, murid juga yakin bahawa mereka dapat mempelajari lebih banyak ilmu dan pengetahuan daripada hubungan yang terbentuk merentasi etnik di persekitaran bilik darjah.

PERBINCANGAN

Objektif kajian ini adalah untuk meneroka keberkesanan bahasa dalam memperkukuh interaksi merentasi etnik dalam kalangan murid di bilik darjah. Hasil kajian mendapati bahawa kebanyakan murid yang dikaji berasa lebih selesa untuk bergaul dengan rakan daripada etnik yang sama berbanding merentasi etnik. Kajian ini memperkukuhkan bukti tentang pembentukan jarak sosial dalam kalangan murid pelbagai etnik di persekitaran bilik darjah. Faktor persamaan etnik mengukuhkan interaksi dan persahabatan dalam kalangan murid daripada kelompok etnik yang sama. Dapatan kajian ini selaras McPherson, et al. (2001), Kandel (1978), Tuma & Hallinan (1979) dan Hallinan & Williams (1987) yang mendapati bahawa murid lebih banyak membentuk persahabatan dalam kelompok etnik yang sama berbanding merentasi etnik. Kajian ini juga konsisten dengan kajian Aboud, et al. (2003), Dubois & Hirsch (1990) dan Hansell (1984) yang mendapati bahawa pola persahabatan dalam kalangan murid lebih menjurus kepada faktor persamaan etnik. Begitu juga dengan kajian Najeemah Mohd Yusof (2006) dan kajian Yasmin Ahmad & Najeemah Mohd Yusof (2012) yang membuktikan bahawa murid cenderung memilih rakan daripada etnik yang sama menyebabkan jarak sosial dalam kalangan murid meningkat dan murid tidak cenderung melibatkan diri dalam aktiviti seharian dengan murid merentasi etnik.

Bagi majoriti murid Melayu dan murid Cina, bahasa ibunda menjadi bahasa yang paling banyak digunakan oleh murid ketika berinteraksi dengan rakan di persekitaran bilik darjah. Murid India menampakkan sedikit kelainan dalam aspek ini memandangkan mereka lebih banyak menggunakan bahasa Melayu diikuti dengan bahasa Tamil ketika berinteraksi dengan rakan di bilik darjah. Hal ini mungkin disebabkan oleh komposisi murid daripada etnik India yang kurang di bilik darjah mendorong persahabatan merentasi etnik. Dapatan kajian juga mendapati bahawa terdapat faktor yang menjejaskan interaksi murid merentasi etnik di bilik darjah akibat perbezaan bahasa ibunda. Ketidakfasihan murid bukan Melayu dalam bahasa Melayu menjejaskan interaksi murid Melayu dengan murid bukan Melayu. Oleh itu, ia mendorong interaksi seetnik dalam kalangan murid Melayu. Selain itu, ketidakfasihan murid Cina dalam bahasa Melayu selain ketidakpercayaan mereka untuk berkomunikasi dengan baik dalam bahasa Melayu menghalang interaksi murid merentasi etnik di ruang bilik darjah. Malah, sesetengah murid India juga memperlihatkan masalah dalam kefasihan bahasa Melayu menyebabkan interaksi merentasi etnik terjejas di persekitaran bilik darjah. Hal ini mendorong penggunaan bahasa ibunda dan memperkukuh interaksi dan persahabatan dalam lingkungan etnik yang sama. Penggunaan bahasa ibunda bukan sahaja menghalang penggunaan bahasa

Melayu tetapi ia turut menghalang perkongsian elemen asas budaya dan gagal membentuk kesamaan minda dan jiwa dalam kalangan murid (Najeemah Mohd Yusof, 2010). Walau bagaimanapun, bagi murid yang tidak memperlihatkan masalah dalam interaksi merentasi etnik di persekitaran bilik darjah, hasil kajian mendapati dua alasan utama bagi mengukuhkan pernyataan bahawa perbezaan bahasa ibunda tidak menghalang interaksi murid merentasi etnik di bilik darjah. Pertama, bahasa Melayu sebagai bahasa pengantar dan bahasa perpaduan memudahkan pemahaman dan meningkatkan interaksi dengan murid lain di bilik darjah; dan, kedua, kebiasaan hasil pengalaman murid berinteraksi dengan murid daripada kelompok etnik lain di bilik darjah tidak menyukarkan interaksi dan persahabatan merentasi etnik di persekitaran bilik darjah. Dalam aspek ini, hasil kajian juga konsisten dengan kajian Lee (2006) yang mendapati bahawa hubungan persahabatan merentasi etnik wujud akibat persamaan yang dikongsi bersama.

Dapatan kajian turut mendapati bahawa ketidakfasihan bahasa Melayu dalam kalangan murid bukan Melayu bukan sahaja meningkatkan ketidakyakinan murid Melayu untuk berkomunikasi dengan murid daripada etnik lain tetapi juga menimbulkan perasaan tidak selesa murid Melayu untuk berkomunikasi dengan murid daripada etnik lain. Sebaliknya, bagi murid Cina dan murid India, ketidakfasihan mereka dalam pertuturan bahasa Melayu menyebabkan perasaan ketidakselesaian untuk berkomunikasi dengan etnik lain. Selain itu, ia turut meningkatkan lagi tahap ketidakyakinan diri mereka untuk berkomunikasi dengan baik dalam bahasa Melayu. Kekangan-kekangan yang timbul ini menghalang penggunaan bahasa Melayu secara luas dan menyeluruh dalam kalangan murid merentasi etnik di persekitaran bilik darjah. Oleh itu, kajian ini didapati konsisten dengan kajian Najeemah Mohd Yusof (2010) yang mendapati bahawa penggunaan bahasa Melayu tidak meluas di bilik darjah dan menghalang interaksi antara kumpulan murid merentasi etnik lalu memperbesar sempadan etnik dalam kalangan murid.

Beberapa kemungkinan dapat dijelaskan daripada dapatan kajian ini. Pertama, interaksi dalam kalangan murid di bilik darjah kuat dipengaruhi oleh penggunaan bahasa ibunda. Hal ini kerana bahasa ibunda menjadi medium utama dalam menyatupadukan murid daripada etnik yang sama. Penggunaan bahasa ibunda memudahkan pertuturan, pemahaman dan penggarapan simbol dan makna oleh penutur daripada etnik yang sama. Malah, penggunaan bahasa ibunda meningkatkan keyakinan dan rasa kepercayaan terhadap rakan daripada etnik yang sama dalam interaksi berbanding rakan daripada etnik lain. Kedua, murid daripada satu-satu etnik mungkin berpendapat bahawa sikap, tingkah laku dan diri mereka tidak akan diterima atau dihargai oleh rakan daripada etnik lain. Situasi ini boleh menyebabkan murid mempertahankan diri masing-masing dengan membentuk pengasingan daripada murid etnik lain. Hasilnya, murid lebih cenderung untuk membentuk interaksi dan memperkukuh persahabatan dengan rakan daripada etnik yang sama. Ketiga, pelbagai perbezaan yang diperhatikan dalam kalangan murid daripada etnik yang berbeza mudah membentuk sikap prejudis antara satu sama lain. Kegagalan murid untuk melihat keunikan dan keistimewaan yang terdapat dalam perbezaan etnik menjadi penghalang kepada interaksi dan persahabatan yang kukuh merentasi etnik. Keempat, murid yang berasal daripada sekolah monoetnik secara umumnya membesar dalam persekitaran budaya dan etnik yang sama. Keutamaan yang diberikan kepada bahasa ibunda dalam interaksi di persekitaran sekolah monoetnik mendorong mereka mengamalkan ciri-ciri yang sama apabila berada di sekolah menengah. Pada masa yang sama, murid di sekolah monoetnik kurang berpeluang untuk menggunakan bahasa Melayu dalam interaksi seharian jika dibandingkan dengan bahasa ibunda. Pengalaman ini mampu memberi implikasi yang tinggi dalam bagi murid untuk membentuk interaksi merentasi etnik tatkala murid ini berada di sekolah menengah. Kelima, proses awal asuhan dan didikan anak di persekitaran keluarga memberi keutamaan kepada bahasa ibunda. Hal ini menyebabkan murid mengenali dunia melalui bahasa ibundanya. Oleh itu, apabila murid berada di bangku persekolahan maka golongan ini berhadapan dengan masalah penyesuaian dengan murid daripada latar belakang etnik yang berbeza.

Justeru, hasil kajian ini mencadangkan beberapa keperluan untuk merangsang dan memupuk interaksi yang lebih efektif dalam bahasa Melayu dalam kalangan murid merentasi etnik di bilik darjah. Dalam aspek ini, guru perlu memainkan peranan dan tanggungjawab yang tinggi dalam membangunkan hubungan antara etnik yang efektif dalam kalangan murid di persekitaran bilik darjah agar interaksi antara murid merentasi etnik dapat diperluas dan penggunaan bahasa Melayu dapat diperkukuh di persekitaran ini. Guru perlu memiliki kepakaran dan skil dalam merangsang dan memperkukuh hubungan etnik dalam kalangan murid pelbagai etnik. Guru perlu arif dengan pelbagai

teori berkaitan hubungan etnik, berupaya merancang strategi dan mengaplikasi pelbagai praktis dalam usaha memupuk interaksi yang efektif dalam kalangan murid. Guru bukan sahaja memerlukan kemahiran mengajar tetapi juga memerlukan kemahiran dalam memperkukuh pembentukan hubungan etnik dalam kalangan murid. Dalam hal ini, guru perlu mempelbagaikan perancangan dan strategi untuk mempertajam penguasaan dan penggunaan bahasa Melayu oleh murid bagi mengukuhkan interaksi dan juga persahabatan murid merentasi etnik di persekitaran bilik darjah. Perhatian yang serius perlu diberikan ke atas peluang dan keberkesanan interaksi dalam bahasa Melayu. Sehubungan itu, guru perlu dibekalkan dengan kursus kepimpinan dalam memperkasa hubungan etnik di bilik darjah agar golongan ini mendapat pendedahan yang lebih tinggi tentang teori dan praktis dalam merangsang, memperkukuh dan memperkasa hubungan antara etnik dalam kalangan murid di persekitaran bilik darjah. Selain itu, guru juga perlu mengubah persepsi tentang imej diri dan estim diri dalam kalangan murid yang kurang keyakinan dalam membentuk interaksi merentasi etnik bagi membolehkan mereka melihat nilai kesepaduan dalam kepelbagaian yang wujud di persekitaran bilik darjah. Tambahan lagi, guru perlu menyediakan ruang dan persekitaran yang sesuai untuk pembentukan interaksi dan persahabatan dalam kalangan murid merentasi di bilik darjah. Dalam hal ini, komitmen guru dan pemantauan yang berkesan dan secara berterusan amat diperlukan agar murid dapat berinteraksi dengan murid lain merentasi etnik tanpa prejudis dan syak-wasangka. Guru perlu memastikan agar persekitaran bilik darjah sentiasa bebas daripada diskriminasi etnik. Di samping itu, guru juga perlu merancang kelas atau aktiviti tambahan bagi murid yang kurang fasih atau tidak yakin untuk berinteraksi dalam bahasa Melayu untuk membolehkan mereka membina imej diri dan estim diri yang positif dalam aspek komunikasi bahasa.

Walau bagaimanapun, kajian ini mempunyai beberapa limitasi. Kajian juga tidak mengenal pasti dorongan penggunaan bahasa ibunda di persekitaran bilik darjah. Kajian ini juga tidak mengambil kira hubungan antara latar belakang sekolah asal responden (Sekolah kebangsaan atau sekolah Jenis Kebangsaan) dan keberkesanan penggunaan bahasa Melayu. Selain itu, kajian ini juga tidak mengambil kira pembolehubah-pembolehubah lain seperti perbezaan tahun pengajian, gender dan lokasi sekolah dalam pembentukan interaksi dalam kalangan murid merentasi etnik di bilik darjah. Kajian ini juga tidak memberi perhatian kepada kekerapan interaksi dalam kalangan murid bagi mengukur keberkesanan interaksi di bilik darjah. Tambahan lagi, kajian ini juga tidak mengambil kira keberkesanan peranan guru dari segi perancangan, strategi dan pelaksanaan program atau aktiviti dalam memupuk interaksi dalam kalangan murid. Kajian ini hanya menekankan pola interaksi dalam kalangan murid melibatkan sekolah menengah maka kajian melibatkan sekolah rendah amat perlu. Malah, kajian yang lebih luas meliputi semua negeri di Malaysia dapat memberi hasil yang lebih baik. Oleh itu, kajian pada masa akan datang perlu mengambil kira batasan kajian yang dinyatakan tersebut.

RUMUSAN

Secara keseluruhannya, perbezaan bahasa ibunda dan kekurangan kefasihan bahasa Melayu dalam kalangan murid dikenal pasti sebagai dua faktor penting yang menghalang interaksi dalam kalangan murid di bilik darjah. Halangan yang terbentuk dalam interaksi menjejaskan pembentukan pola persahabatan antara murid merentasi etnik di persekitaran bilik darjah. Sehubungan itu, pihak pengurusan sekolah harus memberi perhatian yang lebih terhadap usaha mengintegrasikan murid secara sepenuhnya di persekitaran bilik darjah. Melalui usaha pihak sekolah ini, jarak sosial yang terbentuk antara murid dapat dirapatkan. Maka, peranan pendidikan di sekolah dalam memupuk perpaduan dalam kalangan murid pelbagai etnik dapat mencapai matlamat yang diinginkan demi keharmonian dan kesejahteraan negara.

PENGHARGAAN

Kajian ini dibiayai oleh Geran Jangka Pendek, Universiti Sains Malaysia (304/PJJauh/6311036).

RUJUKAN

- Aboud, F.E & Doyle, A.B. (1996). Does Talk of Race Foster Prejudis or Tolerance in Children? *Canadian Journal of Behavioural Science*, 28(3), 161-170.
- Aboud, F. E., Mendelson, M. J. dan Purdy, K. T. (2003). Cross-race Peer Relations and Friendship Quality. *International Journal of Behavioral Development*, 27, 165-173.
- Caldwell, C., Kohn-Wood, L.P., Schmeelk-Cone, K., Chavous, T. & Zimmerman, M. (2004). Racial Discrimination and Racial Identity as Risk or Protective Factors for Violent behaviours in African-American Young Adults. *American Journal of Community Psychology*, 33 (1/2), 91-105.
- Cameron, J., Alvarez, J.M., Ruble, D.N. & Fuligni, A.J. (2001). Children's Lay Theories About Ingroups and Outgroups: Reconceptualizing Research on prejudice. *Personality and Social Psychology Review*, 5(2), 118-128.
- Clotfelter, C.T. (2002) Interracial Contact in High School Extracurricular Activities. *The Urban Review*, 34(1), 25-46.
- Dubois, D. L. & Hirsch, B. J. (1990). School and Neighbourhood Friendship Patterns of Blacks and Whites in Early Adolescence. *Child Development*, 61(2), 524-536.
- Gallagher, K.C., Kainz, K., Vernon-Feagans, L. & White, K.M. (2013). Development of Student-teacher Relationship in Rural Early Elementary Classrooms. *Early Childhood Research Quarterly*, 28, 520-528.
- Hallinan, M.T. & Smith, S.S. (1985) The Effects of Classroom Racial Composition on Students' Interracial Friendliness. *Social Psychology Quarterly*, 48(1), 3-16.
- Hallinan, M. T. & Teixeira, R. A. (1987a). Students' Interracial Friendships: Individual Characteristics, Structural Effects, and Racial Differences. *American Journal of Education*, 95, 563-583.
- Hallinan, M. T., & Teixeira, R. A. (1987b). Opportunities and Constraints: Black-white Differences in the Formation of Interracial Friendships. *Child Development*, 58, 1358-1371.
- Hallinan, M.T. & Williams, R.A. (1987). The Stability of Students' Interracial Friendships. *American Sociological Review*, 52(5), 653-664.
- Hallinan, M.T. & Williams, R.A. (1989) Interracial Friendship Choices in Secondary Schools. *American Sociological Review*, 54(1), 67-78.
- Hamre, B. K., & Pianta, R. C. (2001). Early Teacher-Child Relationships and the Trajectory of Children's School Outcomes Through Eighth Grade. *Child Development*, 72, 625– 638.
- Hansell, S. (1984). Cooperative Groups, Eeak Ties, and the Integration of Peer Friendships. *Social Psychology Quarterly*, 47, 316-328
- Ghuman, P.A.S. (1997) Assimilation or Integration? A Study of Asian Adolescents. *Educational Research*, 39(1), 23-35.
- Johnson, M.K., Crosnoe, R. & Elder Jr., G.H. (2001). Students' Attachment and Academic Engagement: The Role of Race and Ethnicity. *Sociology of Education*, 74(4), 318–340.

- Joyner, K., & Kao, G. (2000). School Racial Composition and Adolescent Racial Homophily. *Social Science Quarterly*, 81(3), 810–25.
- Kandel, D.B. (1978). Similarity in Real-Life Adolescent Friendship Pairs. *Journal of Personality and Social Psychology*, 36(3), 306-312.
- Kubitschek, W.N. & Hallinan, M.T. (1998). Tracking and Students' Friendships. *Social Psychology Quarterly*, 61(1), 1-15.
- Meehan, B. T., Hughes, J. N., & Cavell, T. A. (2003). Teacher–Student Relationships as Compensatory Resources for Aggressive Children. *Child Development*, 74(4), 1145-1157.
- Mior Khairul Azrin. (2011). Sistem Pendidikan di Malaysia: Dasar, Cabaran dan Pelaksanaan ke Arah Perpaduan Nasional. *Sosiohumanika*, 4(1), 33-47.
- Mohd Rizal Mohd Said & Thay Cheow Yin (2012). Tahap Hubungan Etnik: Kajian di Kalangan Pelajar yang Mengikuti Kursus Sarjana Teknologi serta Pendidikan (Kemahiran Hidup), sesi Pengajian 2007-2008, Semester 2 di Universiti Teknologi Malaysia, Skudai. *Journal of Technical, Vocational & Engineering Education*, 6 (Jun), 59-72.
- Mohamad Rodzi Abd Razak. (2009). Pembinaan Negara Bangsa Malaysia: Peranan Pendidikan Sejarah dan Dasar Pendidikan Kebangsaan. *JEBAT*, 36, 90-106.
- Molina, L.E. & Wittig, M.A. (2006). Relative Importance of Contact Conditions in Explaining Prejudice Reduction in a Classroom Context: Separate and Equal? *Journal of Social Issues*, 62(3), 489-509.
- Moody, J. (2001). Race, School Integration, and Friendship Segregation in America. *American Journal of Sociology*, 107(3), 679–716.
- Murray, C., Waas, G. A., & Murray, K. M. (2008). Child Race and Gender as Moderators of the Association between Teacher–Child Relationships and School Adjustment. *Psychology In The Schools*, 45(6), 562-578.
- Najeemah Mohd Yusof. (2006). Patterns of Social Interaction between Different Ethnic Groups in Malaysian Secondary Schools. *Jurnal Pendidik dan Pendidikan*, 21, 149-164.
- Najeemah Mohd Yusof. (2010). Bahasa dan Sempadan Etnik dalam Kalangan Murid pelbagai etnik di Sekolah Menengah di Malaysia [Internet]. Dicapai pada 3 September 2014. http://www.mymla.org/files/icmm2010_papers/ICMM2010_p45.pdf
- Pelan Strategik Interim Kementerian Pelajaran Malaysia 2010-2020. (2012). [Internet]. Dicapai pada 25 September 2014. <http://www.moe.gov.my/pdf/Pelan%20Strategik%20Interim%20KPM%202011-2020.pdf>
- Penyata Jawatan-kuasa Pelajaran 1956. Dicapai di pada 02 Oktober 2014 di http://ensiklopedia-bahasa-malaysia.jbdirectory.com/Penyata_Razak_1956
- Pica-Smith, C. (2009). Children Speak about Interethnic and Interracial Friendships in the Classroom: Lessons for Teachers. *Multicultural Education*, 17(1), 38-47.
- Phinney, J.S., Madden, T. & Santos, L.J. (1998). Psychological Variables as Predictors of Perceived Discrimination among Minority and Immigrant Adolescents. *Journal of Applied Social Psychology*, 28(11), 937-953.

- Romero, A.J. & Roberts, R.E. (2003). The Impact of Multiple Dimensions of Ethnic Identity on Discrimination and Adolescents' Self-Esteem. *Journal of Applied Social Psychology*, 33(11), 2288-2305.
- Schneider, B.H., Dixon, K., & Udvari, S. (2007). Closeness and Competition in the Inter-Ethnic and Co-Ethnic Friendships of Early Adolescents in Toronto and Montreal. *The Journal of Early Adolescence*, 27(1), 115-138.
- Shrum, W., Cheek, N. H. Jr. & Hunter, S. M. (1988). Friendship in School: Gender and Racial Homophily. *Sociology of Education*, 61(4), 227-239.
- Stone, S. & Han, M. (2005). Perceived School Environments, Perceived Discrimination and School Performance among Children of Mexican Immigrants. *Children and Youth Services Review*, 27(2005), 51-66.
- Tuma, N.B. & Hallinan, M.T. (1979). The Effects of Sex, Race, and Achievement on School Children's Friendships. *Social Forces*, 57(4), 1265-1285.
- Van Houtte, M. & Stevens, P.A. (2009). School Ethnic Composition and Students' Integration Outside and Inside schools in Belgium. *Sociology of Education*, 82(3), 217-239.
- Wan Norhasniah Wan Husin. (2011). Nation-building and IMalaysia Concept: Ethnic Relations Challenges in the Education Field. *International Journal of Humanities and Social Science*, 1(9), 228-237.
- Wentzel, K. R. (2002). Are Effective Teachers Like Good Parents? Teaching Styles and Student Adjustment in Early Adolescence. *Child Development*, 73, 287– 301.
- Yasmin Ahmad & Najeemah Mohd Yusof. (2012). Social Distance and Ethnic Boundary among Pupils in Multiethnic and Monoethnic School Environment in Malaysia. *Journal of Sociology & Anthropology*, 2012(2), 1-17.